

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 32

DOM
2015-11-30
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
23530-15

Sida 1 (13)

SÖKANDE

Konkurrensverket
103 85 Stockholm

MOTPART

Stockholms läns landsting, 232100-0016

Ombud: Landstingsjurist Paul Collins
Box 22550
104 22 Stockholm

SAKEN

Upphandlingsskadeavgift

KONKURRENSVERKET	
2015-11-30	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller Konkurrensverkets ansökan och beslutar att Stockholms läns landsting ska betala en upphandlingsskadeavgift om 270 000 kr.

Dok.Id 676115

Postadress

115 76 Stockholm

Besöksadress

Tegeluddsvägen 1

Telefon

08-561 680 00

E-post:

forvaltningsrattenistockholm@dom.se
www.domstol.se/forvaltningsratt

Telefax

08-561 680 01

Expeditionstid

måndag – fredag
08:00-16:30

YRKANDEN

Konkurrensverket yrkar, i ansökan som inkom till förvaltningsrätten den 30 oktober 2015, att förvaltningsrätten ska besluta att Stockholms läns landsting (SLL) ska betala 270 000 kr i upphandlingsskadeavgift.

SLL bestrider bifall till Konkurrensverkets ansökan. För det fall förvaltningsrätten skulle anse att SLL gjort sig skyldig till åsidosättande av lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) hemställer SLL att upphandlingsskadeavgiften efterges alternativt sättas ned helt eller fastställs till ett avesvärt lägre belopp.

GRUNDER OCH OMSTÄNDIGHETER

Konkurrensverket anför till stöd för sin talan i huvudsak följande.

Fråga om otillåten direktupphandling och synnerliga skäl

SLL är en upphandlande myndighet som vid upphandling av hälso- och sjukvårdstjänster är skyldiga att tillämpa bestämmelserna i LOU. SLL har brutit mot 15 kap. 4 § LOU genom att den 1 november 2014 ingå avtal, dels beträffande höftartroskopier, dels beträffande akuta knäskador, med Capio Atro Clinic AB (Capio) utan föregående annonsering trots att förutsättningarna för detta saknades. De ingångna avtalen utgör därmed otillåtna direktupphandlingar.

SLL har till Konkurrensverket anfört bl.a. följande. Avtalen mellan SLL och Capio har slutits för en avtalstid om ett år i syfte att temporärt och nödvändigt säkerställa behovet och patientkontinuitet i vården i avvaktan på att tjänsterna i fråga eventuellt skulle införas i vårdval år 2016. Avtalet om höftartroskopier har tecknats för att undvika ett avtalslöst tillstånd medan avtalet om pilotprojektet om akuta knäskador krävdes för att brådskande utreda huruvida även denna verksamhet borde införas i vårdval år 2016. Synnerliga skäl har förelegat vid tidpunkten för avtalstecknande med Capio.

Enligt Konkurrensverkets mening kan den omständigheten att det är fråga om allmännyttiga tjänster inte vara tillräcklig för att synnerliga skäl ska anses föreligga. I förevarande fall är det fråga om en viss typ av vårdåtgärder för generella patientkategorier som SLL kontinuerligt har remitterat patienter till Capiro för vård och det kan inte anses vara fråga om sådana mycket speciella vårdssituationer som faller in under undantaget för synnerliga skäl. Konkurrensverket anser att det inte har varit fråga om en sådan brådskande situation som möjliggör en upphandling utan föregående annonsering. Det måste anses ha funnits tid för SLL att genomföra annonserade upphandlingar. Att SLL har att tillgodose vårdbehovet hos de aktuella patientgrupperna kan varken ha varit okänt eller oförutsägbart för SLL. Inför år 2014 har SLL valt att införa valfrihetssystem för ortopedi och handkirurgi. I samband med det har det bestämts vilka verksamheter som ska ingå i valfrihetssystemen. SLL har redan inför 2014 vetat om att vårdverksamheterna inte skulle komma att ingå i vårdvalen och SLL har därmed haft möjlighet att genomföra en annonserad upphandling. I förevarande fall omfattas de aktuella vårdverksamheterna inte av något vårdval. SLL har därmed kunnat förutse att nya avtal behövde tecknas för att behovet av höftartroskopier och behandling av akuta knäskador skulle tillgodoses. Beslutet om vilka vårdverksamheter som ska ingå i vårdval är en fråga för SLL:s organisation och följaktligen faller frågan inom ramen för SLL:s kontroll. I avvaktan på att eventuella politiska beslut om en förändrad organisation kan SLL inte åsidosätta det upphandlingsrättsliga regelverket. Den brådska som SLL gör gällande är således att hänföra till SLL:s eget agerande och berör på förutsebara omständigheter. Att utreda vilka vårdverksamheter som lämpligen bör ingå i valfrihetssystem kan därmed inte utgöra en omständighet som medför att synnerlig brådska föreligger. Vidare anser sig SLL haft rätten att upphandla utan föregående annonsering eftersom det bara handlar om att täcka ett vårdbehov under en kortare övergångsperiod om några månader upp till ett år. Sådant synsätt skulle medföra att det är många upphandlingar som över huvud taget inte

skulle behöva annonseras. En sådan situation omnämns inte heller bland de i lagen föreskrivna undantagen (se 15 kap. 3 a § LOU jämförd med 4 kap. 5-9 §§ LOU). SLL har tecknat årliga avtal utan föregående annonsering avseende de två vårdverksamheterna även för tidigare år. Detta kan inte anses vara en kort övergångsperiod eller en kort avtalstid. Beträffande vad SLL anför om att de skulle riskera skadeståndsansvar anser Konkurrensverket att sådan risk finns oavsett om upphandlingen har annonserats eller inte. Mot bakgrund av vad SLL anför om att vården inte kunde övertas i egen regi, framgår det att det i vart fall inte varit omöjligt för SLL att överta vårdverksamheterna i egen regi. Konkurrensverket anser att de svårigheter som landstinget spekulerar i bör kunna undanröjas genom exempelvis ytterligare resurser. SLL har, såsom för övriga vårdverksamheter, som inte omfattas av vårdval eller tillhandahålls genom egen regi, en skyldighet att upphandla genom annonsering enligt LOU. Det finns således inga omständigheter som medför att SLL har haft rätt att bortse från annonseringsskyldigheten inför ingående av avtalen, varför avtalen utgör otillåtna direktupphandlingar.

Fråga om upphandlingsskadeavgiftens storlek

Kontraktsvärdet uppgår till 3 180 000 kr och upphandlingsskadeavgiften kan därför uppgå högst till 318 000 kr. Som försvårande omständighet utgör bl.a. Förvaltningsrätten i Stockholms avgöranden den 19 oktober 2015 i mål nr 29514-14 och mål nr 30818-14, där Konkurrensverkets ansökningar om upphandlingsskadeavgift bifölls med anledning av otillåtna direktupphandlingar. Att SLL på nytt den 1 november 2014 genom samma förvaltning har företagit otillåtna direktupphandlingar måste ses som en försvårande omständighet. Några förmildrande omständigheter bedöms inte föreligga. Avgiften ska varken sättas ned helt eller bestämmas till ett lägre belopp. Vidare föreligger det heller inte synnerliga skäl för eftergift. Vid en sammantagen bedömning av omständigheterna i ärende anser

Konkurrensverket att en upphandlingsskadeavgift på 270 000 kr är en proportionerlig sanktion för de aktuella överträdelserna.

SLI anför till stöd för sin talan i huvudsak följande.

Fråga om otillåten direktupphandling och synnerliga skäl

Det har inte förelegat skyldighet att annonsera, varför det inte finns grund för upphandlingsskadeavgift. Det förelåg synnerliga skäl för direktupphandlingarna. Det är Konkurrensverket som har bevisbördan för att förutsättningar föreligger för utdömandet av upphandlingsskadeavgift, dvs. att styrka de omständigheter som verket åberopar. Konkurrensverket har inte visat att det föreligger grund för upphandlingsskadeavgift. En utredning har genomförts och olika handlingsalternativ, däribland möjligheten att direktupphandla med stöd av synnerliga skäl, har beaktats inför tecknandet. I bedömningarna beaktades behovet av kortare förlängning av befintligt vårdavtal och detta ställdes mot bedömningar av möjligheterna och effekterna av att genomföra fullständiga upphandlingar genom annonserade förfaranden för motsvarande korta avtalsperioder. Det konstaterades bl.a. att under dessa premisser starta traditionella upphandlingsförfaranden, för att täcka vårdbehovet under en kortare övergångsperiod om några månader upp till ett år, inte skulle vara ändamålsenligt. Detta skulle snarare vara oansvarigt eftersom SLL då riskerar att påbörja upphandlingar som inte ens hinner avslutas innan vårdval är infört. Sådana upphandlingar skulle vara förknippade med både oproportionerligt stora kostnader och omotiverad tidsspillan för såväl SLL som anbudsgivande leverantörer i förhållande till den med nödvändighet mycket begränsade avtalstiden. Det är även osäkert om leverantörer skulle vilja eller ha möjlighet att lämna anbud under sådana premisser. Vidare skulle SLL, i de fall upphandlingarna skulle hinna slutföras, komma kunna bli skadeståndsansvariga mot ett stort antal leverantörer när vårdval införs.

Härutöver skulle upphandlingar med kort avtalsperiod kunna medföra stor skada såväl ur ett patientperspektiv som ur ett vårdgivarperspektiv genom att dels riskera upp till två på varandra korta omställningar för patienterna på grund av byte av vårdgivare, dels försvåra för leverantören att planera för erforderlig kapacitet och kompetens. Att under en övergångsperiod återta vård i egen regi är inte möjligt med tanke på bl.a. SLL:s skyldigheter i fråga om kontinuitet, patientsäkerhet, tillgänglighet och vårdgaranti, vilka dessutom numera utgör en lagfäst skyldighet enligt hälso- och sjukvårdslagen. För att undvika långa värdköer har extern leverantör anlåtts. Återtagandet till egen regi skulle medföra förnyat köläge, minskad tillgänglighet och lidande hos väntande patienter. Det är en liten grupp ortopedier som har rätt kompetens och erfarenhet. SLL skulle svårligen kunna tillhandahålla de ifrågavarande tjänsterna i egen regi med samma höga kvalitet. Förevarande avtal gäller en ytterst begränsad del av den somatiska specialistvården som inte omfattas av vårdval. Avtalen avser en särskilt specialiserad del av ortopeditjänster som bland annat innehåller en mängd kostsam medicinsk service. Mot denna bakgrund ansågs inte tjänsterna lämpliga att införa i gällande vårdval inom ortopedi, vare sig år 2014 eller år 2015. Avtalen rör en väldigt begränsad patientstock där det ställs höga krav på såväl kompetensen av utföraren som på kvalitén beträffande de utförda tjänsterna. Dessa tjänster utgör mycket speciella allmännyttiga tjänster som skulle kunna störas av att de konkurrensutsattes gällande relationen till brukaren inom exempelvis hälso- och sjukvård. Det skulle få allvarliga konsekvenser för människors hälsa om tjänsterna inte tillhandahålls. Sådana tjänster kan direktupphandlas av synnerliga skäl. Det kan inte vara samhällsekonomiskt försvarbart att myndigheter ska behöva lägga ned kostnader för t.ex. upphandlingsskadeavgift av det skälet att myndigheten direktupphandlar temporära leveranser av tjänster i syfte att kunna utföra samhällsätagandet vid varje given tidpunkt. Vid bedömning om det föreligger särskilda skäl att direktupphandla ska utgångspunkten vara tidpunkten då den upphandlande myndigheten fattar beslutet, dvs. inför

kontraktskrivande. Utgångspunkten ska alltså tas till kontexten under sommaren och hösten 2014, då Hälso- och sjukvårdsförvaltningen stod med dels osäkerhet avseende huruvida dessa tjänster ansågs lämpliga att införa i vårdval 2015, dels oklara förutsättningar utifrån de stora förändringar som rådde inom SLL i och med bygget av Nya Karolinska Solna samt förverkligandet av framtidens hälso- och sjukvård. Konkurrensverkets uttalande om att SLL haft god tid på sig att upphandla de aktuella tjänsterna utan att äventyra patientsäkerheten och tillgodose vårdgarantin bestrids.

Fråga om upphandlingsskadeavgiftens storlek

Om förvaltningsrätten finner att de upphandlade avtalen skulle ha annonserats bör upphandlingsskadeavgiften efterges alternativt nedsättas helt eller fastställs till ett lägre belopp med beaktande av den påstådda överträdelsens art, tjänsternas art samt syftet med upphandlingsskadeavgiften. SLL motsätter sig det sätt som Konkurrensverket beräknar avgiften med beaktande av 17 kap. 5 § andra stycket LOU. Som förmildrande omständigheter framhåller SLL bl.a. följande.

- Avtalstiden i avtalen är endast ett år och den är dessutom villkorad av Hälso- och sjukvårdsnämndens beslut om vårdval införs för de berörda vårdområdena. Den villkorade avtalstiden visar ambitionen om att genomföra vårdval och öppna upp för konkurrens.
- Kontraktsvärden är inte avesvärt höga.
- Överträdelserna är inte klara då det föreligger särskilda omständigheter och det krävs djuplodade bedömningar för att utröna om direktupphandling är tillåten eller inte.
- Överträdelserna har skett för att upprätthålla SLL:s lagstadgade ansvar om hälso- och sjukvård innefattande vårdgaranti, andra lagkrav samt länsmedborgarnas rätt till vård inom rimlig tid.

- Andra olägenheter eller negativa ekonomiska konsekvenser för den upphandlande enheten ska även ses som förmildrande omständigheter.
- Tjänsternas art då det är fråga om allmännyttiga tjänster som absolut är nödvändiga. Det får oerhörda konsekvenser ifall ett avtalslöst tillstånd uppkommer.

I detta sammanhang framhåller SLL vikten av att se hela kontexten med hänsyn till tagen till andra lagkrav, hushållningen med skattemedel, patientsäkerhet och patienters vårdbehov m.m.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Av 17 kap. 1 och 2 §§ LOU framgår att allmän förvaltningsdomstol på ansökan av tillsynsmyndighet får besluta att en upphandlande myndighet ska betala en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift) t.ex. om myndigheten har slutit avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 15 kap. 4 eller 6 § LOU. Konkurrensverket har ansökt om upphandlingsskadeavgift på grund av påstådda otillåtna direktupphandlingar enligt 17 kap. 1 § 3 LOU.

En direktupphandling får enligt 15 kap. 3 § andra stycket LOU genomföras om kontraktets värde uppgår till högst 28 procent av det tröskelvärdet som anges i 3 kap. 1 § LOU första och andra styckena. Direktupphandling kan vidare användas om förutsättningarna enligt 4 kap. 5-9 §§ LOU är uppfyllda eller om det föreligger synnerliga skäl.

Upphandlingsskadeavgiften är en administrativ avgift vars funktion är att avskräcka från upphandling i strid mot reglerna i lagen. Med hänsyn till den brottmålsliknande karaktären hos mål om upphandlingsskadeavgift är det

Konkurrensverket som har bevisbördan för omständigheter som är nödvändiga för att upphandlingsskadeavgift ska utgå. Kammarrätten i Stockholm har i sitt avgörande den 11 april 2013, mål nr 5426-12, uttalat att det är Konkurrensverket som har bevisbördan för att samtliga förutsättningar för upphandlingsskadeavgift är uppfyllda. Det gäller även i mål om otillåten direktupphandling. Konkurrensverket ska presentera en sådan utredning att det framgår att det inte rör sig om en sådan undantagsituation där direktupphandling får användas.

Fråga om otillåten direktupphandling och synnerliga skäl

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att de upphandlingar som SLL genomfört omfattas av bestämmelserna i LOU. Upphandlingarna skulle därför, för det fall något undantag inte är tillämpligt, annonserats. I målet är ostridigt att det aktuella kontraktets värde överstiger gränsvärdet för tillåtna direktupphandlingar. SLL har emellertid uppgett att det förelåg synnerliga skäl för att genomföra direktupphandlingarna och att undantagsbestämmelsen därför är tillämplig.

Av förarbetena (prop. 2001/02:142 s. 99) till bestämmelsen framgår vad som åsyftas med "synnerliga skäl". Där anges bl.a. följande. Regeln är främst avsedd för sådana oförutsedda händelser som inte den upphandlande enheten själv kunnat råda över. Synnerliga skäl kan exempelvis finnas om det har uppkommit en synnerlig brådska att ingå avtalet. Synnerlig brådska förutsätter i sin tur att det är fråga om en tidsnöd orsakad av omständigheter som myndigheten inte kan råda över. Självförvållad brådska eller omständigheter som den upphandlande myndigheten känt till sedan tidigare kan inte ligga till grund för direkt upphandling (jfr Kammarrätten i Jönköpings avgöranden den 28 september 2012, mål nr 1178-1183-12).

Det finns vissa allmännyttiga tjänster som skulle störas av att tjänsterna konkurrensutsattes vad gäller relationen till brukaren inom exempelvis hälso- och sjukvård samt socialvård. Sådana tjänster skulle kunna direktupphandlas av synnerliga skäl. Samma sak kan gälla vård- och boendevalternativ som p.g.a. vissa vårdbehov eller anhöriganknytning skulle vara olämpliga att konkurrensutsätta och fall där patientens fria val av vårdgivare omöjliggör upphandling enligt reglerna för förenklad upphandling eller urvalsupphandling (se prop. 2009/10:180, del 1, s. 344 f. som hänvisar till prop. 2001/02:142 s. 99).

SLL har bl.a. anfört att avtalen har ingåtts i syfte att undvika ett avtalslöst tillstånd och säkerställa erforderlig vård inom landstinget i avvaktan på beslut om vårdval samt att tjänsterna utgör allmännyttiga tjänster som skulle kunna störas av att tjänsterna konkurrensutsattes vad gäller relationen till brukaren.

När det gäller allmännyttiga tjänster som myndigheter är skyldiga att utföra kan det föreligga skäl att direktupphandla dem under tiden som en upphandling enligt de normala upphandlingsreglerna genomförs, om alternativet annars är att invånarna inte kan tillhandahållas tjänsterna i fråga. I detta fall har det inte varit fråga om en direktupphandling under tiden som en upphandling enligt LOU genomförs, utan för att säkerställa erforderlig vård i avvaktan på beslut om vårdval ska införas. Av utredningen i målet framgår att aktuella tjänster också tidigare har direktupphandlats. Förvaltningsrätten finner inte att det rör sig om oförutsägbara omständigheter som inte är hänförliga till SLL:s egen planering och organisation. Mot bakgrund av vad som framkommit av utredningen i målet får SLL anses i god tid ha känt till och kunnat förutse att ett avtalslöst tillstånd skulle kunna uppkomma och att hänvisa till ett eventuellt införande av vårdval utgör, enligt förvaltningsrättens mening, inte synnerliga skäl för direktupphandling.

Förarbetsuttalandet om relationen mellan vårdgivare och vård- och omsorgstagare måste anses syfta på värden i mer specifika vårdfall. Direktupphandling får endast ske i enstaka fall där omständigheterna är mycket speciella, t.ex. i ett enstaka fall för vård av mycket vårdkrävande patienter, och inte som en generell upphandlingsmetod (se Kammarrätten i Göteborgs avgöranden den 18 april 2007 i mål nr 6870-6871-06). Förvaltningsrätten anser heller inte att det har varit fråga om en sådan situation som innebär att det har funnits synnerliga skäl att direktupphandla avtalen. Vad SLL i övrigt har anfört, bl.a. om att upphandlingsskadeavgiften inte kan anses vara samhällsekonomiskt förvarsvarbar, ändrar inte denna bedömning. Förvaltningsrätten finner således att Konkurrensverket har visat att SLL har genomfört otillåtna direktupphandlingar.

Fråga om upphandlingsskadeavgiftens storlek

Upphandlingsskadeavgiften ska enligt 17 kap. 4 § LOU uppgå till lägst tio tusen kr och högst tio miljoner kr. Avgiften får inte överstiga tio procent av kontraktsvärdet. Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska enligt 17 kap. 5 § LOU särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är. I ringa fall ska någon avgift inte beslutas.

Av förarbetena (prop. 2009/10:180 s. 187, 197 f och 369 f) till bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift framgår att otillåten direktupphandling är en de av mest allvarliga överträdelsena inom upphandlingsområdet, vilket bör leda till att sanktionsvärdet kan anses vara högt. Beslutande myndighet har betydande utrymme att fastställa avgiftens storlek och ta ställning till alla relevanta omständigheter, bl.a. hur allvarlig överträdelsen är och den upphandlande myndighetens agerande. Ju allvarligare överträdelsen kan anses vara, desto högre belopp bör sanktionsavgiften fastställas till. Som exempel på försvårande omständigheter nämns fall när det upphandlade avtalet sträcker sig över lång

tid eller avser ett högt värde samt när det är fråga om ett upprepat beteende hos myndigheten. Om rättspraxis är oklar huruvida en vara eller tjänst ska upphandlas och någon upphandling inte har skett bör det påverka sanktionsvärdet så att överträdelsen anses mindre allvarlig. Ytterligare förmildrande omständigheter kan vara när den upphandlande myndigheten fortsätter köpa varor eller tjänster från ett avtal som löpt ut när ett nytt avtal förhindras av en pågående överprövningsprocess eller när avtal får bestå av tvingande hänsyn till ett allmänintresse. Upphandlingsskadeavgiften ska bestämmas efter en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Hänsyn ska tas till både försvärande och förmildrande omständigheter (se HFD 2014 ref. 69).

Förvaltningsrätten har funnit att bolagets upphandlingar är att betrakta som otillåtna direktupphandlingar. Överträdelsen är, enligt förvaltningsrättens mening, inte ringa, varför det finns grund för att ålägga SLL att betala en upphandlingsskadeavgift.

Förvaltningsrätten anser inte att avtalens längd och värden utgör förmildrande omständigheter. Inte heller att avtalen är villkorade beträffande eventuellt införande av vårdval är en förmildrande omständighet. Vidare är det inte fråga om situationen att en domstol låtit ett avtal bestå av tvingande hänsyn till ett allmänintresse. Några andra negativa konsekvenser för SLL har inte framkommit. Inte heller vad SLL i övrigt har anfört om bl.a. tjänsternas art, skadeståndsskyldighet och SLL:s lagstadgade ansvar utgör enligt förvaltningsrättens mening omständigheter som påverkar upphandlingsskadeavgiftens storlek i förmildrande riktning.

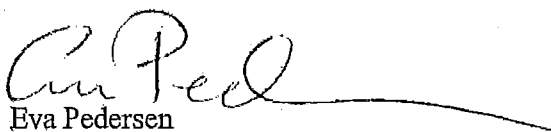
Otillåten direktupphandling är en av de allvarligaste överträdelserna av upphandlingslagstiftningen och upprepat beteende utgör en försvärande omständighet. Konkurrensverket har hänvisat till bl.a. två domar (Förvaltningsrätten i Stockholms avgöranden den 19 oktober 2015 i mål nr 29514-14 och mål nr 30818-14) där SLL ålagts att erlagga

upphandlingsskadeavgift med anledning av en otillåtna direktupphandlingar. Förvaltningsrätten konstaterar att dessa avgöranden är lagakraftvunna och anser med beaktande av att samma förvaltning inom SLL tidigare genomfört otillåtna direktupphandlingar anses utgöra ett upprepat beteende i förevarande mål. SLL har i förevarande mål direktupphandlat de aktuella tjänsterna i flera år och även inför år 2015, vilket enligt förvaltningsrättens mening ytterligare visar på ett agerande och förhållningssätt inom myndigheten som utgör upprepat beteende.

Vid en samlad bedömning finner förvaltningsrätten att det inte finns skäl att bestämma upphandlingsskadeavgiften till ett lägre belopp än det som Konkurrensverket ansökt om, dvs. 270 000 kr. Beräkningsgrunderna är väl avvägda och innebär inte en oproportionerligt hög avgift. Det som kommit fram i målet utgör inte sådana omständigheter som medför att det skulle framstå som orimligt eller stötande att ta ut avgiften. Det föreligger således inte synnerliga skäl till eftergift av avgiften. Konkurrensverkets ansökan ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU).

Eva Pedersen

Rådman

Charlotte Klasson har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.